

OPRAVDOVÝ KREŠŤAN

POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.

Predplatná cena:
 Na celý rok . . . . . 4 kor. — hal.
 Na pol roka . . . . . 2 „ — „
 Na štvrt roka . . . . . 1 „ — „
 Jednotlivé číslo 6 halierov.

Vychodí každú nedeľu.
 Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNYÁNSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
 VI. okr., Aradi-utca 14.
 Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
 Nevyplatené listy sa neprijímajú.

Kratšia cesta.

Na sklonku školského roku.

Čo to znamená človeka vychovávať? Človeka vychovávať znamená, skryté v ňom schopnosti a vlohy, dľa istých pravidiel a zásad opatrovať, rozvíňovať a zdokonaľovať. Alebo človeka do takého stavu uviesť, v ktorom by svoje časné i večné šťastie dosiahnuť mohol. Každý človek je od Stvoriteľa mnohými krásnymi jak duševnými, tak aj telesnými vlastnosťami ozdobený. Avšak veľmi sa mylí, kto sa nazdáva, že človek i sám od seba bez všetkej pomoci, celkom opustený, už vedľa samých prirodzených schopností, vstave sa je dokonale vycvičiť, vzdeláť. — Každého človeka treba v jeho vyvinovaní sa napomáhať, to jest treba ho vzdelávať a vychovávať. Jako treba zo semena vyrastajúci stromček nielen pečlivo opatrovať, polievať, okopávať, podopierať, od hmyzu očistiť atď. ale aj štepíť alebo očkovať, aby z neho niekedy pekné a dobré ovocie donášajúci strom vyrástol; taktiež v človeku skryté schopnosti a vlohy, nenie dosť len chovať, opatrovať, obhajovať a obživovať; ale ich treba aj k vyvinovaniu napomáhať.

Ani tie najkrajšie vlohy nestoja nič, keď ich nepestujeme, nevzdelávame. Ba môžem tvrdiť, že zanedbaním aj tie najutešenejšie schopnosti vychádzajú na vnivoč, a nielen že vychádzajú na vnivoč, lež bývajú k tým najškaredším skutkom používané. Koľko ráz počuli sme, že ten alebo onen človek jak veľkolepé švindľe prevádza, tak že v tomto ohľade dokazuje také schopnosti, že človekovi nad tým rozum zastane. Takéto niečo sa iba tak dá myslieť, že v dieťati spiace veľké schopnosti neboly dostatočne vzdelané a tak neskôršie viedly k zlému. Ale aj to môžem tvrdiť, že v dieťati driemajúce schopnosti pekne sa dajú vyvinúť iba tak, keď rodič a škola súhlasne, ruka v ruke namáhajú sa, aby schopnosti dieťaťa byly čím dokonálejšie vyvinuté.

A preto že sa už rok školský ku koncu blíži a dieťaty z opatrovní a zo škôl zpod opatery a výchovy učiteľskej k vám, milí rodičia, sa čo najbližšie navrátia, prevezmite teraz vy úlohu učiteľskú,

vychovávať vy starostliví rodičia dieťaty vaše, lebo Pán Boh skrz Daniela proroka sľúbil: «že tí, ktorí mnohých k spravедnosti vyučujú, ligotaf sa budú ako hviezdy na všetky veky.»

Vychováajte dieťaty svoje: v cite nábožnosti, láskavosti, úctivosti, vďačnosti, mravnosti, spravodlivosti, poctivosti, skromnosti a vo vlastenectve. Vlastenectvo je ten vznešený pocit, ktorým o slávu a šťastie našej milej otčiny -- vlasti, — ktorá nás vychovala, horíme a sa staráme. Už od prirodzenosti túžievame za naším otcovským domom a to tak: že mu nijako ubližovať nepustíme, a to preto: lebo tam sú rodičia, priatelia, príbuzní a známi naši; tam sme uzreli ponajprv svetlo božské; tam obsiahli sme prvé vychovanie; tam strávili sme života nášho najutešenejší vek, totižto: mladosť našu; tam odpočívajú kosti tých, ktorých pamiatka nám je svätou a vzácnou; len tam sme doma ako vo svojom. A teda z týchto príčin, každý človek miluje svoju vlasť. Sám Pán Boh cit vlasteneckej lásky, jakožto prameň všetkej cnosti, do každej zdravej prirodzenosti ľudskej vliat. Preto v každom dieťati cit tento možno vzbudiť a je aj potrebné. Asiže napomínaním k plneniu kresťanských povinností. Keď ale takto cit náboženstva a vlastenectva v dieťatkách vašich vzbudíte a vyučíte, aby nielen na jazyku, ale aj v skutku vlasti svojej, česť a šťastie vedľa možnosti napomáhali, tým ste aj vy vlasti svojej tú najlepšiu službu preukázali.

Keď takto k Pánu Bohu a vlasti dieťaty svoje v dome rodičovskom vychovávať budete, takto dľa duše i tela pristrojenú mládež potom učiteľ v škole môže vzdelávať a vystrojíť na cestu občanského života, kde tiež ako pravoveriaci kresťania, dobrí vlastenci, múdri predstavení, poslušní poddaní, pečliví hospodári, verní služobníci, statoční kupci, remeselníci, vojaci, nájomníci atď. bárs na rozličný spôsob, ale predsa všade zdarile a šťastlive budú môcť vyhľadávať svoje uspokojenie a spasenie.

Podkrivánsky.

Slovo k rodákom.

Mnohým nehodám, mnohým škodám sami sme si na vine, ale aj veľké sú pohromy, ktoré nás náhodou alebo z dopustenia Božieho stíhajú. Ku týmto patria menovite mrazy, ľadovec, povodeň a požiare. Čítali sme neraz už aj tejto jari o škodách povodňami zapríčinených na poliach a obciach kolo Dunaja a Váhu ležiacich. Tisíce a tisíce jutár osení bolo znivočené. Čítame o nesmiernych škodách, ktoré zapríčinili mrazy májové na ovocných stromoch i poľných plodinách po tieto dni — a popredku strachujeme sa, že neskoršie búrky s kamencom zničia nám ešte i to, čo mráz ušetril.

No a čo skrze požiare utrpíme ročne — to presahuje všetky hranice. Zo všetkých strán krajov našich čítame o požiaroch viac-menej škodných, ale také pohromy aké zastihly trenciansku obec Peľváš a oravskú Bielypotok, z tých ťažko navštvívený ľud sotvá kedy ku sebe príjde. Státisíce majetku ľahly popolom — a škodu kto nahradí? — Konec zprávy — ako vôbec každej takejto — tak znie, že málo čo bolo zabezpečené, lebo taksy assekurácie sú veľké a ľud nemá ich z čoho platiť. No a darmo je, je v tom mnoho pravdy. Milliony to robí ročne, čo platia občania uhorskí poisťujúcim spoločnostiam za zabezpečenie sa proti škodám ohňom povstať mohúcim, a predsa ohromný úhon majetkov a to takmer všetko majetok práve tých najchudobnejších, nenie nijako zabezpečený.

Poisťujúce spoločnosti rastú ako z vody — zmáhajú sa, dávajú veľké dividendy účastinárom a to zväčša spoločnosti cudzie cudzozemským účastinárom, a chudobný ľud — nevládajúc platiť vysoké premie, — nezabezpečený keď vyhorí, stane sa žobrákom. Kdežto už i tak ohromnými summami, ktoré mnohí jednotlivci samochtiac poisťovacím spoločnostiam platíme, keby sme ich na všetkých postupne (progressívne) mierne rozvrhnuté do štátnej pokladnice spôsobom daní a i to v štvrtročných rátoch a nie, ako teraz naraz platili, nielen že by sme vstave boli veškeré škody požiarov vynahradili, ale snáď ešte by zásoby povstaly na upotrebovania k spoločnému dobru a zveľadku.

Áno krajinské povinné zabezpečovanie proti živelným nehodám je nám potrebné a to predovšetkým. Takáto spolkovitosť by nás ratovala ročne tisícich od biedy a úpadku. A my veríme, že vláda naša, ktorá o dobro naše v ťažkých pomeroch a veru v neprajných okolnosťach všemožne sa stará, nájde čas a spôsob, a myšlienku túto uskutoční.

K umožneniu toho mali by sme aj sami prispieť. Nie prosbopismi, tie nie sú potrebné; nie

rečami, lebo tie sú málomocné, ale miestnym spoločovaním sa k tomuto cieľu.

Veď máme známosť všetci, že v obciach našich starodávnou obyčajou bolo, vzájomne sa napomáhať v páde škody a nešťastia: keď gazdovi robotný statok vyničil alebo mu ho na hórnej paši medveď potrhla; rozobrali na obec mäso; keď spolusused vyhorel rozobrali mu statok do chovy a pomáhali mu stavať. Nuž pomoc bola i to — bárs aj najviac nedostatočná, lebo potreba často prevyšovala sily pomáhajúcich — ale vždy ukazovala púd a chtenie k vzájomnej podpore.

Čo málo jednotlivcov poriadne previesť nevláde, sdolajú tomu mnohí. Keď len viac obcí alebo povedzme celá stolica usnesie sa na tom, že sa oproti živelným pohromám vzájomne chrániť chce, už s pomerne malým nákladom zabezpečené byť môžu všetky majetky i proti ohňu, ako aj proti vode a krupobitiu.

V rámci tohoto článku nechceme a nemôžeme dať program a podrobný spôsob takéhoto združenia sa, ale poukážuc na významnosť a osobitakového k rozmyšľaniu chceme doviesť rodákov našich, aby sa časom k prevedeniu myšlienky chytili.

Dotiaľ ale za potrebné držíme aspoň jaký-taký pokyn dať k osožnej pomoci pri požiaroch, lebo veď škody rozsiahlosť najviac preto dosiahnu, že alebo chýbuje pomoc, alebo je nerozumná.

Ľud náš rád pomáha v nešťasti. Keď zbadá oheň, v húfoch sa hrnú starí, mladí k nemu a prídu obyčajne na — diváky, lebo chýbajú im nástroje a i to najnepatrnejšie sriadenie.

Máme síce prísne nariadenia o hasičstve, ale hasičské spolky sriadiť nie všade je možné; na najviac miestach chýbajú súci, ochotní ľudia a — peniaze. No putne, sekery, háky všade sa nájdu — len nie pri ohni. A preto potrebnou povinnosťou občanov by bolo v každej obci všetkých práce schopných občanov rozdeliť vo tri oddiely a určiť, ktorí majú v páde požiaru ísť so sekerami, ktorí s putňami a inými nádobami a ktorí s hákami. O potrebné rebríky i tak každá obec postarať sa musí. Ďalej ustálené by malo byť koľkí a ktorí občania majú ísť k ratovaniu susedných obcí, a koľkí i ktorí majú zostať doma k potrebnej stráži, pofažne k možnópádnej prvej obrane vlastnej obce. Na toto bedliť a patričných v evidencii držať mali by rychtári.

Toto je síce to najprimitívnejšie sriadenie, ale predsa cieľu primerané, osožné a čo je hlavné, ľahko k prevedeniu. Je ono začiatkom svojskej samoobranu, ktorá sa potom časom na výdatnú vyvinie. Veď vieme, že zprvopočiatku aj tie najdokonalejšie ustanovizne boly nepatrné, nedostatočné, časom sa ale zdokonaľovali, takže dnes úplne zodpovedajú cieľu svojmu. Tak je to aj s

obranou proti ohňu. Zato že nemôžeme vyvinúť hneď dokonalú ohňohasičskú obranu, nesmieme premeškať to, čo sme vstave spravili k samoobrane, hoc je to aj nedokonale.

Nuže tedy nezanedbávajme sa, takmer každodenné škody nech sú nám výstrahou a podnetom k vzájomnej sebaobrane. Pomáhajme si sami i Pán Boh nám pomôže.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

O otázke kvóty. Uhorský a rakúsky kvótový výbor mal v pondelok 14. mája poradu a po krátkej dišpute dohodly sa na tom, že dosavadný kľúč kvóty, ten totižto, aby na spoločné výdavky Uhorsko platilo 34 a 4 desiaty, Rakúsko ale 65 a 6 desiatí percentov podržia. Usnesenia kvótových výborov prijdú teraz pred snemy, a jak ich do konca júna oba snemy, náš totižto a rakúsky, neprijmu, tak kráľ ustáli na istú dobu kvótu.

Delegácie. Delegácie teraz zasedajú v Budapešti. Rakúski členovia delegácie a spoloční ministri prišli minulý piatok do Budapešti. V sobotu vydržovala jak uhorská tak aj rakúška delegácia sriaďujúce zasadnutie, na ktorých boli vyvolení predsedovia delegácií asice za predsedu rakúskej delegácie zvolený bol *Javorski*, za predsedu uhorskej ale *Desider Szilágyi*.

V nedeľu prijal kráľ obe delegácie a na pozdravujúce reči predsedov odpovedal trónnou rečou, v ktorej podotkol, že behom tých pár mesiacov, ktoré uplynuly od zasedania delegácií, v politickom položení monarchie nestala sa žiadna zmena. Pomer našej monarchie ku všetkým štátom je výtečný, a Ruskom sme úplne dorozumení ohľadom každej otázky, ktorá sa týka blízkeho Východu. Následkom tohoto dobrého pomeru môžeme prechovávať nádej, že pokoj bude i naďalej udržaný. Zatým pripomenul kráľ, že minister spoločnej armády požiadavky vojska znížil dľa možnosti.

Trónna reč bola prijatá s uspokojením.

Rozpočet spoločných ministerstiev. Spoloční ministri predostreli delegáciám budúročný rozpočet. Potreby ministra spoločnej armády, ministra zahradníctva a spoločného finančného ministra obnášajú všetko spolu 363 milionov 854 tisíc korún, odtiahnuc z tejto summy príjmy spoločných ministerstiev a príjmy z cla, zostane nezakryté 231 milionov 995 tisíc korún, z čoho pripadne na Uhorsko 34 a 6 desiatí percentov, čili 80 milionov 270 tisíc korún.

Budúročný rozpočet je skoro o úplných 20 milionov korun vyšší, než bol roku 1900. Toto zvýšenie vyžadovať vojsko a námorné lodníctvo. Súčasne s rozpočtom predostrené boli aj záverečné účty, z roku 1898. Výsledok záverečných účtov je potešiteľný lebo spoloční

ministri stovili o 11 milionov 757 tisíc zlatých menej než mali povolené.

Sriadenie katolíckej autonómie. V ministerstve náboženstva a osvety vydržiaujú sa teraz porady, na ktorých ustália to stanovisko, ktoré minister zaujme voči štatútom vypracovaným katolíckym kongressom.

Ministerský predseda u kráľa. Kráľ prišiel v sobotu rano do Budapešti a hneď nato prijal na výsluchu ministerského predsedu Szélla, aj v nedeľu pred poludním bol Széll na výsluchu u kráľa.

Inkompatibilita vyslancov. Toto čudno znejúce slovo znamená toľko, že krajinský vyslanec prevádza nejaký taký gšeft alebo má také postavenie, ktoré sa nesrovnáva s vyslanectvom. Najnovšie z príležitosti Ugromovej inkompatibility, že totižto lífroval pre spoločnú armádu ovos, zase bol oznámený snemu celý rad inkompatibility. Skoro 30 vyslancov bolo oznámené odrazu snemu, že s postavením ich nesrovnávajúce úrady majú pri rozličných podnikoch. Tieto oznámenia sú iba čisté sekirovanie patričných vyslancov. Dnes-zajtra zajde to tak ďaleko, že vyslanec nebude môcť nič odpredať, čo sa mu urodilo a nič lífrovať, čo v svojich závodoch dorobí. Svrchovaný čas je tedy, aby už raz otázka inkompatibility bola jasným zákonom riešená, žeby sa nemohly udávať aj naďalej také sekirovania, jako aj teraz.

Z Afriky. Anglické vojsko pod vedením blavného vodcu Roberta vtiadlo 12-ho mája do mesta Kronštadt. Búri mesto toto opustili a utiabili sa na hranice Transválu, tak že anglická armáda vtiabla do mesta bez toho, aby bola čo i len jedon výstrel spravila. Odtiaľto potiahne anglická armáda k Johannesburgu a tu sa očakáva hlavná srážka, od ktorej bude závisieť osud búrskej republiky, či zostane aj naďalej samostatnou, alebo či si ju Anglicko podmaní.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 10. mája. Predseda Perczel oznámil, že sa gróf Ján Zichy a Stefan Rakovszky zriekajú členovstva v delegácii asice preto, že Ugrom bol vybukatovaný. Snem zrieknutie sa vzal v známosť s tým dodatím, že miesto nich budú povolani náhradní členovia. Zatým sa prešlo na denný poriadok, asice na pojednávanie návrhu zákona o zotrení kalendárskeho štemplu a o zotrení poplatku od insertov. Oba tieto návrhy boli bez námietky prijaté.

Po prijatí týchto návrhov prešlo sa na pojednávanie návrhu o podelení toho množstva špiritusu medzi hospodárskymi a priemyselnými pálenicami, od ktorého sa mizia, totižto miesto 45 zl. len 35 zlatová daň platí.

Referent *Štefan Furbaly* oboznamoval snem s návrhom, dľa ktorého vláda týmto návrhom žiada si splnomocnenie, aby tých 40 tisíc hektolitrov špiritusu, ktorých vypálenie podržané bolo pre poľnohospodárske pálenice, dočasne bolo ale prepustené priemyselným

páleniciam, mohla ešte tohoto roku vziať priemyselným páleniciam a oddať poľno-hospodárskym.

Béla *Komjáthy* v návrhu vidí len obohacovanie veľkostatkárov, lebo špiritus pália len títo. *Ármin Neumann* upozorňuje snem, že tento návrh oslabí priemyselné pálenice, kdežto tieto zabezpečovali štátu istý dôchodok a gazdom odpredaj zemiakov a zbožia. Finančný minister *Lukács* dokazoval, že vláda týmto návrhom nechce oslabiť priemyselné pálenice, to sa ale nedá odškriepiť, že výroba liehu je poľnohospodársky priemysel a preto tento treba napomáhať. Proší prijat' návrh.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 11. mája. Pred denným poriadkom ujal sa slova *Edmund Gajári* a ostro odsúdil tú honbu, ktorou isté osoby chcú zničiť napádajú osobnú česť. Ačkoľvek *Gabriel Ugron* patrí k tej strane, ktorá v minulosti bezuzdný osobný boj viedla proti členom liberálnej strany. Keď vtedy liberálna strana odsudzovala osobný boj nameraný proti jej členom, odsudzuje ho aj teraz, keď jednotlivci chcú osobnú česť jej politického protivníka zničiť. Aby sa takéto nápady znemožnili, odporúča, žeby bol inkompatibilný zákon čím skôr revidovaný.

Gejza Polónyi súhlasí s *Gajárim*, obradzuje sa ale proti tomu, žeby *Ugronova* strana bola kedy viedla takú osobnú honbu proti bárskomu.

Potom sa pokračovalo v pojednávaní včera započatého návrhu. *Štefan Rakovszky* zastával poľno-hospodárske, *Karol Hieronymi* ale priemyselné pálenice. *Gejza Polónyi* žiada prijatie tej opravy, aby len ten dostal výhodu pálenia liehu, kto aspoň šesť mesiacov býva v krajine. *Franc Jusch* prehovoril v záujme poľného hospodárstva na Horniakoch.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 12. mája. Aj dnes pojednávaný bol ešte návrh zákona o liehu. *Karol Kálmán* žiadal, aby bolo povolené páliť špiritus aj v malých kotloch. *Gejza Makfalvay* dokazoval, že hlavne poľným hospodárom treba poskytnúť príležitosť, aby svoje plodiny mohli využítkovať, čo sa dá docieľiť medzi iným aj pálením špiritusu. *Móric Mezey* prijíma návrh, lebo rovnako zadosť robí jak požiadavkám poľných hospodárov, tak aj priemyselníkov. *Koloman Tisza* za dostatočné považuje to množstvo, ktoré pojednávaný návrh zákona povoľuje poľným hospodárom vypalovať, viac ale nemožno povoliť. Žiada ďalej, aby sa bohatým statkárom nepovoľovalo špiritus páliť za ľavnejšej dane.

Finančný minister *Lukács* odpovedal na námietky predrečníkov a rozptýlil obavy ich, načo bol návrh vo všeobecnosti prijatý.

Pri podrobnom pojednávaní *Karol Kálmán* opakoval tú žiadosť, aby bolo povolené špiritus páliť aj v malých kotloch, načo finančný minister oznámil, že povolenie tohoto bráni smluva s Rakúskom.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 14. mája. Dnes bolo dokončené pojednávanie návrhu o špirituse a prešlo sa na pretriasanie návrhu o odanení bursy

Štefan Rakovszky vyslovuje svoju radosť nad tým, že vláda tento návrh predostrela. Návrh tento ľudovú stranu celkom neuspokojuje, lebo bursianerov veľmi slabo odanuje, ale ho predať prijíma, lebo v ňom vidí víťazstvo ľudovej strany, ktorá si vždy žiadala odanenie bursy.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 15. mája. Pokračovalo sa v pojednávaní návrhu o odanení bursy. *Edmund Bartha* dokazuje, že nie ľudovej strane má sa čo ďakovať, že vláda návrh podala, lež návrh tento je zásluhou *Kossuthovskej* strany, ktorá vždy žiadala spravodlivé a rovnomerné odanenie. Ľutuje, že táto nová daň neulaví ľarchy ľudu. *Bertold Weiss* hovorí, že sa budapeštianska bursa nemá čo báť tejto dane, najviac vydá sa jej svedoctvo chudoby tým, že celá bursovná daň donesie malý príjem krajine a to je dôkazom toho, že bursianeri chudobnejú. *Gejza Polónyi* hovorí, že je on zato, aby skutočné bursovné kšefty boli dľa možnosti šetrené, odaniť treba iba špekulácie. *Rudolf Páder* není spokojný s návrhom, lebo popri ňom možné sú rozličné nadužívaní a klamstvá na burse.

Finančný minister *Lukács* odpovedal na námietky rečníkov. Bola prednesená ponosa, že je bursa slabo odanená, rečník ťažšie odanenie nedrží za cieľuprimerané, lebo obeh bursy ustavične klesá a priveľké odanenie jej, mohlo by viac škodiť, než osožiť. Odanenie bursy je veľmi háklivá otázka, lebo skutočný predaj a kúpu nemožno odaniť, iba špekulácie, a tu je veľmi ťažko ustáliť, čo je špekulácia a čo nie. Proší prijat' návrh. — Hlasovanie nad prijatím odročené je na zajtra.

Dozor vlády a stolice nad obcami.

Ponevác ministri stoja pod dozorom krajinského snemu a ponevác na stolice dozerajú ministri, celkom prirodzené je, že ani gazdovanie a úradovanie obcí nemôže zostať bez dozoru a kontroly.

Tento dozor a kontrola nad malými a veľkými obcami sú dľa nového zákona o sriadení obcí (22. zákon z roku 1886-ho) o mnoho prísnejšie, než jaké boly dľa predošlého zákona.

Vláda a snem zato držaly za potrebné zosťrenie dozoru a kontroly, lebo spozorovaly, že v obciach nešly veci tak — česť výnimkám — jako by to bol požadoval záujem obyvateľstva. *Rychtári*, predstavenstvá a zastupiteľské výbory miestami zabudli na tie vážne povinnosti, ktoré by boli mali statočne a svedomite plniť.

Na mnohých miestach obecnie majetky začarované boly s majetkom predstavenstva, ba miestami celkom zmizly, tak že neostalo po nich ani stopy.

V takýchto okolnosťach jedna čiastka obcí začala pustnúť, čo je veľkou škodou nielen pre obyvateľov takej obce, lež aj pre celú krajinu,

lebo pustnutie obcí fahá za sebou úpadok národa, čomu ale treba v záujme krajiny za každú cenu predísť.

Dozor nad obcami vedie v prvom rade fšispán, čo zástupca a úradník vlády, v druhom rade stoličný výbor, administratívne shromaždenia, viceispán a hlavný slúžny alebo jeho zástupca.

Začneme s fšispánom.

Dozor a kontrola fšispána nad obcami.

Fšispán v smysle zákona o právomocnostiach (21. zákon z roku 1886-ho) prezerá v jednotlivých obciach úradné pokračovanie a správu a cestou k tomu povolaných vrchností robí potrebné kroky, aby skúsené nesprávnosti a neriady boli odstránené, ďalej v malých a veľkých obciach môže nielen nariadiť disciplinárne vyšetovanie proti spozdilému predstavenstvu, lež má právo jakýkoľvek disciplinárny výrok revidovať a z úradu predostref ho k ministrovi vnútra.

Dozor stolice a viceispána nad obcami.

Stoličná právomocnosť má právo každý statút obce, ktorý sa protiví zákonu, alebo statútom vydaným vládou alebo stolicou, zrušiť.

Ďalej obec nesmie pred odobrením stolice do života uviesť také usnesenie, ktoré sa vzťahuje:

1. na ustálenie, vyvrhnutie a odobrenie obecnej dane;
2. na odcudzenie alebo kúpenie obecného majetku, na uzavrenie árendy trvajúcej vyše 6 rokov;
3. na vyzdvihnutie požícky;
4. na systematisovanie nového úradu alebo na zrušenie jestvujúceho;
5. na uzavretie alebo zrušenie takých kontraktov, ktoré nepredchádzajú v rozpočte, alebo ktoré sa pofahujú na postavenie značných verejných prác;
6. na udržanie, preinačenie alebo zničenie historických pamiatok.
7. konečne obec musí predostref každé také uzavrenie, ohľadom ktorého zákon o obciach vyžaduje vyššie potvrdenie.

Stoličná právomocnosť má ďalej právo nielen vtedy zamiešať sa do vnútorných záležitostí

obcí, keď zamiešanie sa alebo pomoc stolice samé zastupiteľstvo obce žiada, alebo keď to vyžadujú záujmy administrácie alebo verejnej bezpečnosti, ale aj v tom páde, keď sa obecne zastupiteľstvo zdráha v majetku súkromných ľudí nachodiaci sa také nepohnutelnosti alebo majetky, ktoré stolica považuje za vlastníctvo obce, právnou cestou vymôcť, alebo keď tiež kontraktuálne prepúšťa do majetku obyvateľov; ďalej ešte aj vtedy keď by predstavenstvo nechcelo zákonité kroky porobiť, aby sa spravená škoda obci vynahradila.

V takomto páde stoličná právomocnosť, v súrnych pádoch viceispán môže poveriť stoličného fškusa, aby napriek protiveniu sa obecného predstavenstva zachránil obecní majetok.

Ponevác povinnosťou obce je, aby proti obci započatú pravotu cestou hlavného slúžneho oznámila viceispánovi, viceispán môže zastupovaním obce poveriť stoličného fškusa, jestli že ale obci hrozí následkom prehrania pravoty exekúcia, predstavenstvo je povinné aj toto oznámiť a viceispán porobí potrebné kroky, aby zachránil majetok obce.

Jestli že ale obec následkom zlého šafárenia zastupiteľstva a predstavenstva, alebo následkom pohromy alebo následkom iného nešťastia, príjde na kraj úpadku, viceispán na prosbu obce, v čas potreby aj z úradu môže pod sekvester vziať majetok obce a vymenuje kurátora.

Viceispán môže proti spozdilému členovi predstavenstva nariadiť disciplinárne vyšetovanie, alebo ho hneď aj peňažite trestať. Okrem toho viceispán stará sa aj o to, aby správa obcí a spôsob, jako narábajú s obecním majetkom, s času na čas boly prezkúmané.

Dozor hlavného slúžneho nad obcami.

Hlavný slúžny, čo prvý úradník okresu dozerá na obce a obecne medzítka v páde odoprenia úradnej poslušnosti alebo v páde menšej spozdilosti, po vyslúchnutí ich bez toho aby mohli appellovať na 10 korún peňažnej pokuty môže trestať, peniaze tieto pripadnú na pensijný fond obecných notárov.

Žiadúce je, aby hlavný slúžny toto svoje právo spravodlivo a šetrne užíval a aby predstavení obce nikdy nezadali príčinu k nejakému trestaniu.

Chladné jaro.

Zúri víchor, sňah sa sype
Na jablone plné kvetu:
Ťažko veriť, ťažšie uznať,
Jaro dávno že už je tu.

Mrazom zfaté kvety hlávky
K chladnej pôde naklonily;
Skrývajú sa lastovičky
Mysliac, že sa — prenáhli.

Včelky v úloch smutno sedia
V bázni, že odvyknú práci;
Púšť sú polia, na nich iba
Čo manevrujú vojaci.

Horou neznie hlahol drozdov,
Neoživí nemé háje:
No mládenci v obciach predsa
Stavajú dievčinám — máje.

Bárs ako je, — človek večne
Dúfa, úfa, túži, verí —
A tá úfnosť, túžba viera
I s nehodami ho smerí.

DOPISY.

Rovné, 14. mája.

Slavná Redakcia!

K môjmu nemalému prekvapeniu môj dopis, uverejnený v 12. čísle „Opravdového Kresťana“ mal som zase príležitosť v minulom čísle „Kresťana“ od slova do slova čítať.

Voľajaký „Starý žandár“ v Dolnej Lipnici nemohol strpeť, že som sa ja opovážil mojich rovnanských spoluobčanov bez rozdielu vierovyznania oproti nespravodlivým urážkam „Kresťana“, potažne jeho dopisovateľov v hore-spomenutom čísle „Opravdového Kresťana“ brániť.

Čudujem sa, keď ktosi bol žandárom a mieša sa do takých záležitostí, o ktorých nemá ani pochopu. Viem dobre, že ten ctený „Starý žandár“ o úlohe a politike „Kresťana“ má práve taký pochop jako aj tá Pezinčianka, ktorá mi preto, pokiaľ som myslela, že som židák, a k tomu ešte z Rovného, víno predáť nechcela. Keď som ju ale dôkladne presvedčil, že som ja nie žid a keď porozumela, že tie od „Kresťana“ potažne od jeho dopisovateľov vyrátané hriechy nepofahovali sa na židákov a že to všetko bolo len z osobnej náruživosti pochádzajúce trýznenie našich kresťanských spoluobčanov, s vďačnosťou k tomu privolala, že mi vína predá, a že na budúce v „Kresťane“ spomenuté táraniny neuverí.

Keby „Starý žandár“ mal príležitosť k nám do Rovného prísť a presvedčil sa, jako nemilosrdne „Kre-

stan“ s jeho dopisovateľmi našich kresťanských spoluobčanov, preto že boli pod názvom „krivonos“ za židákov držaní, napadnul; iste viem, žeby tento ct. „Starý žandár“ týchto tak nemilosrdne na česť urazených kresťanských spoluobčanov pošľachoval, a časopis „Kresťan“-a práve tak ako aj tá Pezinčianka s ošklivosťou odmrštil a viac tým táraninám, ktorými „Kresťan“ vzdelaných a ctihodných ľudí napáda, neuveril.

S istotou môžem tvrdiť, že keď by ct. „Starý žandár“ naše pomery tak dobre poznal, jako ich ja poznám, tak by ma za pravdu milujúceho človeka uznal, a zato že ma upodozrieval, za odpustenie poprosil. Taký časopis by sa iste viac „Kristovým Kresťanom“ netituloval a čo sa týka úlohy „Kresťana“ by so mnou úplne súhlasil. Že ct. „Starý žandár“ niekedy židovi dlžobu vyplatiť musel, zato nemusí byť na všetkých židov rozhorčený a ich vôbec za vlkov držať.

Pripomenúť musím, že mi je to veľmi čudné, že ct. „Starý žandár“ za doposielanie „Kresťana“ platí, my tu do Rovného vyše dvadsať čísel „Kresťana“ dostávame, ale celkom zdarma. Kto že by bol taký hlúpy, žeby ešte aj za také búrenie a táranie platil. Však máme dosť slovenských časopisov, ktoré nás len k dobrému vynúťujú.

Dalej sa s ct. „Starým žandárom“ viac čo rozprávať nemám, len to jedno mu môžem poradiť, čo som aj tej Pezinčianke hovoril, to totižto, že jak má nejakého nepriateľa, čo je hneď aj kresťanského vierovyznania pod názvom „krivonos“ môže mu toľko v „Kresťane“ nabrzgať, koľko sa len doňho zmestiť môže, ba aj sama redakcia ho v poznámkach tak osúdi, že sa bude hanbiť na slnko ukázať.

Ponevač redakcia „Kreštan“-a, ktorej sa pod úplným menom „Stolár“ predstavujem, zvedavá je, prečo som ja vlastne išiel do Pezinku rovnanské pomery vysvetľovať. Opakujem, že mojím jednoduchým cieľom bolo výlučne víno kupovať, keď mi ale tá Pezinčianka, ktorá myslela, že som ja žid a čo ešte viac rovnanský žid, víno predat nechcela a keď mi aj vysvetlila, prečo je na rovnanských a vôbec na všetkých židov rozhorčená, a videl som, že všetkým nepravdám, ktoré v „Kreštane“ čítala, bezpodmienečne verila, a ďalej z tej príčiny, že mi bolo milé od nej víno kúpiť, bol som prinútený o číro-čistej pravde ju presvedčiť, a všetky rovnanské pomery jej objasniť.

Samo sebou sa rozumie, že ct. pán redaktor „Kreštana“ všetko môže byť len nie filosemitom, keď by sa ale dôkladne presvedčil, ako nevinne a falošne naši židovskí spolnôbčania v „Kreštane“ boli opísaní, a mal by aj príležitosť o vzdelanosti našich židákov sa úplne presvedčiť, sám by sa neopovážil, trebárs je jeho úlohou židov vôbec čo najviac osočovať, viac takým nesvedomitým dopisovateľom uveriť, a im na etí ublížiť.

Že sa medzi židmi aj takí nájdu, ktorí rozumejú víno falšovať, to tajiť nemôžem, že sa ale aj medzi našimi krešťanmi takí nájdu, čo sa tiež tomu remeslu rozumejú, tiež soznat môžem; žeby ale židák zvykol druhú vieru potupovať, to samej redakcii uveriť nemôžem, a keď by sa aj jednotlivé pády stali, či môžeme celé vierovyznanie zato zodpovedným spraviť?

Koho najviac pre tú malichernosť poľutovať musím, je chudák Rotschild; uznať musím, že keby som bol vedel, že pre mňa aj chudák Rotschild vytrpí, veru by som bol radšej nebol išiel do Pezinku víno kupovať. Či to ale človek pri dobrom rozume môže vedieť, že peniaze požičať a to ešte toľkú summu 130 millionov, „Kreštan“ tiež za hriech počítuje?

Keď som tento dopis písal, nepohlo ma to, že by som židov proti nespravodlivým urážkam bránil, na tom mi málo záleží, len v záujme pravdy som sa cítil prinúteným tieto riadky napísať.

Prosím slávnú redakciu môj dopis úplne uverejniť, a zostávam slávnej redakcii ponížený slúžobník

St . . . r.

Orava, dňa 12-ho mája 1900.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Uplynulo pár týždňov, čo som od nás nič nového v tomto milom týždenníku nevidel. Ja byvše jarnou prácou zanjatý, nestihol som pero do ruky vziať, lebo — nakoľko sa nám jar neskoro započala — drabá je nám každá chvíľa. Včera a dnes ale padá sňah, a tak je ohladno, že nemožno na poli robiť, — mám teda niečo času ct. čitateľom dačo nového sdeliť od nás.

Dolinou Oravy sú ľudia už z čiastky po jari; medzi vrchami sú ale, — zvlášť na severnej a severo-východnej strane stolice našej ešte len asi v polovici sú s jarnou prácou. Teplé dni sme ešte len asi štyri mali, — kolo

5—6. t. m. a preto sa aj jariny nie veľmi zveľadujú. Oziminy — vzdor neprajnej zime — dosť dobre prezimovali, a len na vibkejších miestach vyprely.

Krmu nechýbuje, a lichva pekne vyzimovaná vyjde na pašu. Ovce sa tiež dobre zimovali a sú odpredajné.

Musím ale aj dačo smutného ale i strašného sdeliť. Pred Veľkou nocou ešte utopili sa traja pltníci v Orave.

Koncom mesiaca apríla bol veľký požiar v obci Bielypotok. Zhorel i kostol, fara, a z celej obce nezostalo iba 18 domov. Škoda je ohromná; — i tak chudobný ľud zostal bez všetkého. Nezostalo im zhola nič, ba aj statku a drúbeži mnoho zhorelo.

Zo Zázrivej zas ide chýr, že jedného človeka zabil na spánku a mordár ešte doteraz je neznámy.

Na bzinskú faru má najväčšie výhľady malatínsky farár Klocháň, ktorý aj zaslúži faru túto; doterajší administrátor fary bzinskej, ako počuť, ide k vojsku za regiments-pátra.

Keď tieto riadky píšem, musím sdeliť i to, že dnes sme mali 4. — miestami 6—7 stupňový mráz, následkom ktorého kuchynské zahrady a ovocné stromy súce v kvete utrpely veľkú škodu. Ovocia teda zas nebudeme mať, a v zahradách musíme na novo presádzať.

Behom tohoto leta na viac bodoch našej stolice majú sa, z povolenia vysokého ministeriума orby, postaviť meteorologické stanice; budeme teda môcť s časom na čas oznamovať premenu počasia, smer vetrov atď.

Po jari sdelím zas viac.

S úctou

Furman.

BESEDNICA.

R á d.

— Napsal: Henry du Plessac. —

I.

Pán Gobertin po obede vstal od stola a usadil sa na fotel. Na tvári bolo mu vidno spokojnosť: dobre obedoval. Služka doniesla mu ešte i čiernu kávu a šialku položila pred neho na malý stolík. Prišla i pani Gobertinová, položila flašu s vínom na stolík pred svojho manžela a nežne sa ho spýtala:

— No, Emko, dobre ti padlo?

— Veľmi dobre, výtečne! Mariena je skutočne dobrá kuchárka, a ty si najlepšia manželka na svete.

Gobertinovej dobre padla táto pochvala a pod príjemným dojemom tejto oprela si hlavu o operadlo fotelu, aby si trochu podriemala. Oh, áno! Takéto je šťastné manželstvo. Stáli bezprostredne pred striebornou svadbou a ešte vždy tak jednomyslní, tak blažení boli jako v prvých dňoch medových týždňov! Nikdy nebolo medzi nimi ani tónu nedorozumenia. Vo všetkom boli toho istého náhľadu, mali ten istý vkus i odpor. Vo všetkom súhlasili a ešte i rozmer ich postáv a v záfube pohodlia

boli si rovní. Gobertin miloval svoju manželku a Gobertinová opätovala jako lásku, ba s istou úctou pobližovala na svojho manžela. Dva pramene mali tieto city. Poprvé, že pán Gobertin ako veľkoobehodník s kožami nadobudnul si značný majetok, následkom čoho posledné roky svojho života môže ztráviť odpočíváním, a po druhé to, že ho menujú Epaminondasom. Veď si len musí vážiť takého človeka, ktorý nosí takéto slávne meno. Blaho starého páru bolo úplné, avšak pán Gobertin predsa si hlboko vzdychnul, keď čítal svoje noviny; jako ozvena na jeho vzdych odpovedalo chrápanie jeho manželky. Prečo vzdycháte vy, pán Epaminondas? Snáď je predsa pravda, že na zemi niet úplného blaha, a vy vzdor svojmu šťastiu, tiež ste podrobený tomuto všeobecnému zákonu?!

II.

Pán Gobertin čítal v časopise menoslov tých, ktorí z príležitosti výstavy koželužníckeho priemyslu dostali rády. A meno pána Gobertina nebolo medzi nimi. Tento bôľ obnovil sa v srdci pána Gobertina každoročne, lebo bol ctibažný a jeho najvrelšou túžbou bolo, aby tiež mohol nosiť na prsách nejaký rád. Marne dával na dobročinné a verejné ciele značné summy, marne obsýpal svojou pozornosťou tých, ktorí majú vplyv pri udeľovaní rádov. Jeho, Epaminondasa Gobertina vždy pominuli. To trápilo jeho srdce! Jeden malý rád: okolo toho točily sa všetky jeho myšlienky, všetky jeho túžby.

Zrazu však s jeho tváre zmizly ťažké myšlienky, stopy zármutku. Bliskavým zrakom pohliadol na svoju spiacu manželku a hlasne zvolal:

— To je výtečná myšlienka!

Gobertinová sa sriasla.

— Čo je to Emko? Dostal si rád?

— Dostanem... čítaj len!

A podal manželke noviny, aby jej ukázal malý insert, ktorý znel:

Cudzozemské šľachtické mená! Rády!
Rýchle a isté sprostredkovanie. Ferdinand Mimos. Montmartre. 24. Dohovor medzi 3—6 hod. popoludní.

— Pojdem ta, — riekol pán Gobertin s takou rozhodnosťou, že sa jeho dobrá polovička skoro nafakala.

III.

— Pán Gobertin — riekol Ferdinand Mimos, keď si dal všetko dopodrobna vysvetliť — skutočne je nepochopiteľné, že takého človeka ako ste vy, dosavád obišli. Ale sverte sa len na mňa, veď ja vyhladím štrbinu. Svojím spojením uprem na vás pozornosť cudzích panovníckych dvorov. Smiem sa pýtať ešte raz vaše meno.

— Epaminondas Gobertin.

— Vy ste Epaminondas Gobertin a nemáte žiadneho rádu, žiadnej medaile? Nuž kto že má už potom dostať vyznačenie ak nie vy? Čo sú to za ľudia tí ministri, že si nevšimnú takéhto zaslužilých ľudí. No ale ja tým ukážem. Obrátim pozornosť cudzej vlády na vaše

zasluby a ubezpečujem vás, že o dva týždne bude vyznačenie tu. Predbžne zaväzujem sa, že o štrnásť dní budete vymenovaný za rytiera rádu hondurasského Bieleho jastraba. Na trovy potrebujem ale 250 zlatých a potom ešte zaokryjete trovy za vystavenie rádu.

— Len jednu otázku, milý pán Mimos. Jakej farvy je stužka rádu Bieleho jastraba?

— Červená, v tenkej modrej obrube.

— Veľmi červená?

— Veľmi.

— Je taká... že z ďaleka bude sa zdať... ako niektorý rád európsky?

— I z blízka.

— Pán Mimos tu máte 250 zlatých.

IV.

Ešte minulo len osem dní, keď pán Gobertin dostal list od Ferdinanda Mimosu, že jeho záležitosť je v najlepšom poriadku a že behom týždňa príde vymenúvacia listina. Ale v smysle štatútov najprv musia sa vyplatiť trovy za vystavenie a preto prosí pána Gobertina, aby mu hneď poslal 480 zlatých. Gobertinovec veľmi prekvapilo rýchle vybavenie záležitosti rádu. Pán Epaminondas hneď dal na poštu žiadanú summu a objednal si vizitkarty, na ktorých pod meno dal si vytlačiť: „rytier rádu hondurasského jastraba.“ Doma však spýtal sa svojej polovičky:

— Ženička, nemali by sme dať nejaký slávnostný obed z príležitosti tohto vyznačenia.

— Ako by nie, aj ja som to myslela.

— Pozveme Laborovcov, Odisa s jeho synmi, Juraja Felsa, môjho starého priateľa Dartola...

— No áno. Ani Matiašovcov nesmieme vynechať, ani Karošovcov.

— Pani Serihofovú a jej vnukov.

— Tisíc striel, to je dosavád osemnásť osôb, krem nás. A v našej jedálni je miesta len pre dvanásť.

— Nuž dáme vyrútiť ľavú stenu susednej izby. Tá je i tak tenká a ľahko sa dá znova postaviť.

— Dobre, dobre... hneď budem hovoriť s majiteľom domu. Veď to nebude mnoho stáť.

V.

Keď stenu odstránili, len potom spozorovali, že maľovka dvúch izieb je cele rozdielna. To tak nemôže zostať. Po dlhom uvažovaní ustálili sa blažení manželia, že teraz dve v jednu spojené izby dajú vymaľovať jasno zelenou farbou v podobe roží. Lenže k takejto farbe neslušal ich staromódny nábytok.

— Ja myslím aby sme si dali spraviť nový stôl pre štyriadvať osôb z javorového dreva a toľko stoličiek, hovorila Gobertinová.

— Nuž pravdaže. Keď som už to vyznačenie dosiahol, nemôžeme byť tak veľmi skromní. A v prostredí izby nech visí luster.

— Pravdaže! — vetila dobrá manželka. — Lebo teraz budeme musieť viesť veľký dom, keď budeš tak povýšený.

— Nuž pravdaže, duša moja.

Stolár i starý nábytok prijal za plácu. Cenu starého však určil veľmi nízko a cenu nového nábytku veľmi vysoko. Keď nový nábytok stál už na mieste, na tvári panej Gobertinovej objavili sa znaky ťažkej myšlienky.

— Čo ti je duša moja?

— Ah, Bože môj, teraz mi prišlo na um, že naše pakfonové stolové náčinie je už veľmi sodraté. Keby sme kúpili z opravdového striebra, to by vlastne nebol ani výdavok, lež uloženie kapitálu.

Manžel dal za pravdu svojej drabej ženičke. Vzajomne dorozumejú sa kúpili nové strieborné náčinie vyjednávúc si zároveň, že zlatník pozdejšie vyryje do neho címer. A keď bolo nové náčinie, ovšem kúpil sa i nový stolový riad. No a keď už bol i nový stolový riad, starostliví manžela spozorovali, že ani ostatný nábytok v druhých izbách nezodpovedá k takému vyznačeniu. Kúpili teda i ten nový. Je pravda, že pán Gobertin musel sa rozlúčiť s niekoľko štátnymi papiermi, čo ho na chvíľu skormútilo. Ale len na chvíľu! Lebo v nasledovnom okamihu listonos doniesol veľký list. Bol to diplom, v ktorom stálo, že „Pán Epaminondas Gobertin týmto vymenúva sa za rytiera hondurasského rádu Bieleho jastraba.“

VI.

O osem dní na to bol veľký slávnostný obed, ku ktorému si pani Gobertinová dala spraviť hodvabné šaty, ktoré, dľa mienky jej manžela, dobre jej slušali. Dostala i nové náramnice, náušnice a zlatý nákrčník, do ktorého už bol vyložený kríž rádu Bieleho jastraba. Pán Gobertin dal si zhotoviť nový čierny kabát i desať ráz prikazujúc krajčirovi, aby na výložkách vyšil väčšie dierky, to už ako pre ten nový rád. Dobrý pán Gobertin v týchto mnohých starostkách cele zabudol na to, že k noseniu cudzozemského rádu potrebné je povolenie vlády.

Konečne nastal dávno čakajúci deň slávnostného obedu. Obed dal navariť v jednom z najprvších hostincov, odkiaľ najatí sluhovia donášali pariace sa pečienky a lahôdky. Stôl bol nakladený najfajnejšími vinami. Dobrá nálada zavládla spoločnosťou už pri druhom jedle. Každý sa usmieval, zabával, spieval. Poniektorých pozdejšie i sen obklúčil pri stole, druhí ale začali tak vyspevovať, že sa až okná zatriasly. Bola to veru tak veselá zábava, že keď sa po rozídení sa hostov pán Gobertin, nový rytier hondurasského rádu Bieleho jastraba tackal do postele, stále si hundral:

— Epa ... papa ... mini ... pana ... miou ... nondas ... rytier bie ... leho ... ja ... ja ... strab ...

VII.

Prebudenie bolo však veľmi trpké.

Od ministra vnútra totiž na druhý deň rano dostal list, v ktorom „Ct. p. E. Gobertinovi“ dáva sa na ve-

domie, že taký rád nenie uznávaný a nosenie odznakov tohože rádu prísne sa zakazuje.

Pravda že pán Gobertin rozbehol sa k pánu Mimosovi. Avšak pán Mimosa, keď vyslúchol jeho ponosu, cele chladne a pokojne odpovedal:

— Milý pane, do toho ma nič. Ja som sa zaviazal len na to, že vám rád zaopatrim, ale na to nie, že vám vymôžem i dovolenie nosenia toho rádu.

— A vymoženie toho pravda je nemožné.

— Ah, ba áno. Vyhľadám vašich predkov, načo potrebujem predbežne 500 zlatých, lebo ...

Pán Epaminondas Gobertin ďalej nepočúval, lež bez ohľadu na slušnosť vyžadujúcu sa od jedného „rytiera rádu Bieleho jastraba“ plesknul dvermi až sa okná zatriasly a bežal domov. Doma sa povadil s manželkou: riadny následok, keď muža potká nepríjemnosť. Žena neostala dlžná s odpoveďou: riadny následok, keď človek nedá žene pokoja. Konečne keď si pán Gobertin porátal všetky trovy, čo ho stál rád, ktorý nosiť nesmie a videl súhrnnú summu 10.158 zlatých, zkríkol na ženu:

— A všetkému tomu si len ty príčina! Tvoja smiešna vypínavosť.

— Nenie pravda! Neslýchané! Ty si si príčina a tvoja hlúpa ctižiadosť. Ako keby si sa nemohol zaobísť i bez rádu.

A tak ďalej odpoveď na odpoveď.

Skutočne šťastie, že do ich striebornej svatby, chybujú ešte asi štyri mesiace. Do tých čias sa utišia búrky pre rád. Ináč i to je šťastie, že pani Gobertinová dostala pekné šperky lebo tieto by jej pán manžel nebol nikdy kúpil, keby ho neboli vymenovali za „tajného“ rytiera hondurasského rádu Bieleho jastraba.

Zima v máji.

Smutné prekvapenie očakávalo hospodárov našej vlasti rano dňa 12. mája. Počasie sa pár dňami predtým s bládilo a v noc Pankrácovu bol taký tuhý mráz, že skoro na všetkých stranách krajiny, práve tak na Dolniakoch jako na Horniakoch obmrzol kvet zbožia, ovocných stromov a puky viniča. V dňoch Pankráca, Serváca a Bonifáca povetrie sa natoľko schladilo, že na mnohých miestach nieleu v stoliciach Horného Uhorska, lež i v Sedmohradsku a pod pohorím Karstu padal sňah, tak že príroda vyzerala jako v zime.

Kofkú škodu zapríčinil tento krajinský mráz, to sa nateraz vypočítať nedá. O tom presvedčia sa gazdovia až počas žatvy. Šťastím v tomto nešťastí bolo to, že hneď nenastúpila horúčnosť. Tichý dážď, ktorý padol v pondelok, bol pre skrahlé rastliny veľmi dobrý. Úradné zprávy, ktoré došly ministerstvu orby, svedčia tiež o mraze na všetkých stranách vlasti, škodu ale určujú dľa vidiekov, čo sa samo sebou rozumie. Najviac pocítili mrazy v tých teplejších krajoch vlasti, kde zbožie, ovocie a viniče vo vývine už viac pokročily než na horných stranách krajiny. Najviac trpel vinič v Zadunaji a pod pohorím Hegyalja pred Tisou, ale mienka

hospodárskych zpravodajcov shoduje sa v tom, že ak len iné prírodné pohromy nestihnú tohoročné úrody, tak jest výhľad, že sa z týchto mrazov zotavia.

Starí gazdovia obávajú sa teraz Urbana, 25. mája, lebo ten sa vraj nechce dať zahanbiť Pankrácovi, Servácovi alebo práve Bonifácovi. Bár by sa radšej dal zahanbiť a priniesol hospodárom prajné počasie.

CHÝRNÍK.

Kráľ v Budapešti. Jeho veličenstvo v sobotu rano o 5. hod. prišiel do Budapešte ku zahájeniu delegácií. Kráľ v nedeľu odišiel do Gelelova, odkiaľ v štvrtok vrátil sa do Budapešti dávať všeobecné audiencie.

Smrť. Gróf Móric Esterházy skut. vnút. tajný radca, člen snemovne veľmožov a býv. főkispán. vesprámskej stolice zomrel dňa 12. mája vo Viedni v 44. roku veku svojho. Zomrelý gróf zanechal po sebe 50.000 jutár zeme obnášajúci fideikomis pri Pápe, v komárňanskej stolici 30.000 jutár slobodného majetku a dve panstvá vo Württembergu a vo Vestfálii.

Noví čestní mešťania Štiavnice. Mesto Baňská Štiavnica na svojom poslednom valnom shromaždení ministra orby Ignáca Darányiho, ministra financií Ladislava Lukácsa a štátneho sekretára Bélu Gränzensteina jednohlasne s veľkým oduševnením zvolilo za svojich čestných mešťanov.

Vďaka a dar vdovy Munkácsyho. Vdova zosnulého umelca Michala Munkácsyho v jednom liste upravenom na predsedu Perczela poďakovala sa za sústrasť snemu a v druhom otvorenom liste poďakovala sa uhorskému národu za prejavenie sústrasti a pohrobenie prvého umelca sveta. Zároveň v jednom liste uvedomila ministra osvety Wlassicsa, že z pozostalosti svojho muža skizzu (črtu) veľikého obrazu „Ecee Homo“ (Ajhľa človek!) daruje uhorskému štátu pre Museum krásneho umenia. Črta je veľmi cenné dielo zosnulého majstra, lebo je skoro úplne vypracovaná na veľikom štyri štvorcové metre veľkom plátne. Minister s vďakou prijal tento pekný dar.

Vysviacka novej univerzitnej budovy. V nedeľu, 13. t. m. predpoludním slávnostne vysvätili hlavnú teraz postavenú časť univerzitnej budovy, hľadiacu na Univerzitné námestie, v prítomnosti ministra Wlassicsa, hodnostárov, celého učbárskeho sboru university a mládeže. Slávnosť počala sa službami Božími v univerzitnom chráme. Na vysviacke rektor dr Emil Tewrewk povedal slávnostnú reč.

Posledný okamih. Matias Végh správca vyššej kupeckej školy vo Fogaraši, práve keď počal žiakov eksamenovať, zrazu chytil sa za prse a s výkrikom klesnul mŕtvý so stoličky. Zomrel na porážku srdca. Végh bol 45ročný.

Maršalstvo nemeckého cisára. Ako známo, náš kráľ počas svojej návštevy v Berlíne nemeckého cisára Vilhelma II. vymenoval za maršala rakúsko-uhorskej armády. Týmto vyznačením nemecký cisár v rakúsko-uhorskej armáde má vyšší vojenský rang než vo svojej vlastnej armáde. Keď cisár Vilhelm II. nastúpil cisársky trón, bol len brigádnikom a vtedy vymenoval sa za generála pechoty a jazdectva. Aby vyrovnali nepomer medzi hodnosťou cisárovou v nemeckej a v rakúsko-uhorskej armáde, braunschweigský princ-regent Albrecht, jako najstarší hlavný dozorca nemeckej armády v mene armády prosil cisára, aby prijal pruské maršalské odznaky, čomu i cisár vyhovel a teraz je maršalom už aj v pruskej armáde. Fridrich Vilhelm, dedič nemeckého trónu, odkedy ho kráľ Franc Jozef vymenoval s plukovníckym rangom za majiteľa 13. husárskeho pluku, tiež je vyšším dôstojníkom v našej, než v nemeckej armáde.

Robotníci v Paríži. Minister kupectva Alexander Hegedüs uvedomil všetky kupecké a priemyselné komory, jako i krajinský priemyselný spolok v Budapešti, že sto robotníkov a šesťdesiat malých priemyselníkov na štatne trovy vyšle do Paríža, aby sa tam na svetovej výstave poučiť mohli. Každý taký remeselnícky majster dostane na túto cestu 400 a každý robotník 300 korún štátnej podpory. Minister kupectva na tento pekný cieľ obetuje zo svojho rozpočtu súhrnom 54.000 korún. — Upozorňujem evšetkých tých, ktorí môžu mať na túto výhodu nároky, aby svoje prosby opatrené štampilom a svedectvami chudoby, mravnosti, zamestnania a prípadne znalosti rečí zaslali najpozdnejšie do 25. mája ku patričným obchodným a priemyselným komorám.

Nešťastie jednej obce. V chotári temešskej obce Nén-et-Szt-Mihály tieto dni zaplavila rieka Bega 600 jutár poľa, čo znamená asi päťdesiatšesť korún škody. Od roku 1876. osemkrát zaplavila voda obec, ktorá následkom utrpenej veľkej škody nenie vstave vyplatit svoje dlžoby, ktoré obnášajú už vyše polmilliona korún.

Zabudnuté hudobné nástroje. Vo Viedni mali búrať jedon vyše sto rokov starý dom a prv než začali prácu, majiteľ vyšiel na poval sobrať svoje veci. Tu v jednom kúte našiel jednu starú drevenú bednu, ktorá bola plná starých hudobných nástrojov, ktoré jeden viedeňský fabrikant hudobných nástrojov prezkúmal a potom za báječnú cenu odkúpil. Boly to totiž skoro všetko staré husle a iné hudobné nástroje chýrnych talianskych majstrov z minulého stoloetia. Sú medzi nimi husle i 200 rokov staré.

Trest za podpaľačstvo. Vo februári zhorel dom Tomáša Jureca vo Zvolene a pri vyšetrovaní vysvitlo, že ho podpálil Jurecov kočiš Ján Schmied. Schmied aj soznal, že on podpálil dom z pomsty, lebo Jurec zle nakladal s ním. Trestný porotný súd v Baňskej Bystrici tieto dni súdil nad podpaľačom, ktorého porotci uznali za vinného, následkom čoho súd vymeral mu prísny trest: odsúdil ho na desať rokov do žaláru. Obžalovaný appelloval.

Mešťanská škola v Malackách. Mesto Malacky vyslalo 8členovú deputáciu ku ministrovi výučby dr. Wlassicovi pod vedením kraj. vyslanca Franca Komóssyho aby prosila pre mesto polgárku. Minister veľmi vľúdne prijal vyslanstvo a vypočujúce žiadosť osvedčil sa, že v najbližšom čase vyhovie prosbe mesta Malaciek a postaví tam žiadanú mešťanskú školu.

Nešťastie jedného veľmoža. Jedného z najbohatších statkárov Slavonie, grófa Karola Eltza zastihla ťažká nehoda. Gróf vyviezol sa na svoje lipovnícke panstvo, kone sa mu splašili a kočiš vypadnul z hintova. 80-ročnému grófovi Eltzovi podarilo sa chytiť opraty, ale nž nebol vstave kone zadržať, až služebníctvo zastavilo kone. V hintove gróf držiace opraty v ruke sedel na smrť bludný a nepohybný. Keď ho sluhovia prosili, aby osadnul, neodpovedal: od veľikého ľaku porazilo ho tak, že ani len jedným ťdom nebol vstave hýbať. Museli ho na ramenách odniesť do kaštieľa, kde teraz ťažko chorý leží. Jeho kočiš, ktorému sa pri páde z hintova nič nestalo, keď počul, čo potkalo jeho starého pána, od zľahu obesil sa.

Zlodej na vlaku. Budapeštiansky obchodník Ján Rösler vracal sa na vlaku z Temešváru do Budapešti a jeden pekne oblečený shovorčivý spolucestovateľ ponukol ho cigarkou. Sotva Rösler vyfajčil cigarku, usnul tuhým snom. Keď sa zobudil, jeho spolucestovateľa už nebolo a o chvíľu s úžasom zbadal, že mu zmizly zlaté hodinky i s retiazkou, jeden 400. zlatový diamantový prsteň s prsta a z vrecku tobolka, v ktorej mal 960 zlatých. Oznámil vec policii, ktorá teraz stopuje prefikaneho zlodeja. Policia myslí, že v cigarete bolo opium, ktorým zlodej omámil Röslera.

Nešťastný študent. Aladár Hell chystal sa na lekársku zkúšku a v ustavičnom učení natoľko prepjal svoje smysly, že keď prišiel zo svojho rodiska, Stol. Belehradu do Budapešti, tu zblaznel. Nešťastný šuhaj prišiel na policiu a tam žiadal aby ho zatkli. Odviezli ho do blázince.

Pod vlakom. Košický kováč Ján Maurer cestoval na košicko oderbergskej železnici domov do Košíc, pri Košiciach ale vypadnul z vaggóna a zabil sa.

Zatmenie slnka. Dňa 21. mája bude zatmenie slnka, ktoré možno vidieť u nás v Uhorsku len čiastočne. Mesiac dňa 21. mája popoludní o 4. hod. 26 minútach dotkne sa okraju slnka, ktoré postupne vždy viac zakryje svojím tieňom; zatmenie asi o 5. hod. 20 minútach dostúpi svojho vrcholu a o 6. hod. 20 minútach sa skončí.

Krüger a veštica. Londýnsky časopis píše že predseda Krüger pred niekoľkými dňami dal si veštíť skrz jedno mladé hollandské dievča, ktoré trpí na námesačnosť. Mladá veštica prorokovala Krügerovi, že Buri a Angličania dňa 14. júna uzavru pokoj a že Krüger potom o tri mesiace zomre. Termín je teda dost blízko, a vidíme či sa proroctvo splní.

Rabínova prísaha. Fuchs, hlavný rabín ortodoxných židov vo Veľkom Várade tieto dni mal v jednej záležitosti prísahu skladať pred okresným súdom. Rabín odvolávajúce sa na svoje náboženstvo vyhlásil, že on len s klobúkom na hlave složí prísahu. Ponevác vzdor opätovnému vyznaniu nechcel upustiť od toho, sudca pokutoval ho na 500 korún peňažnej pokuty, proti čomu rabín odvolal sa na vyšší súd.

Dobročinnosť. Dozorca ev. cirkve v Baňskej Bystrici Teodor Stadler, obetoval 16.000 korún na obnovenie a zväčšenie tamojšej evanjelickej opatrovne, tým spôsobom, že dom opatrovne dostane poschodie a zariadený bude na prítulok pre 26 chudobných. Stadler už viackrát obetoval na cirkev, tak roku 1897. urobil 10.000 korunovú základinu a roku 1898. obnovil školu pre chlapcov nákladom 13.000 korún. — V Levoči zomrelý štábný lekár vojenský Ludvik Veszter poručil 30.000 korún evanjelickej všeobecnej podporovni s tým záväzkom, že len vtedy možno túto základinu vynaložiť na ciele podporovne, keď zrastie na štyri milióny korún. Môže to byť asi o 115 rokov, tedy roku 2015.

Jako hlboko prenikne guľa z pušky do snehu? V Christianii zaujímavé pokusy robili v kráľovskej streleckej škole. Cieľom pokusov bolo vyzkúmať, jak hlboko vnikne guľa vystrelená z pušky morského vojska do snehového násypu. Násypy tieto byly zhotovené z rozličného snehu, totižto z čerstvo napadaného, ktorý sa zle drží po hrouade, jako aj z rozvihnutého, ktorý sa dobre viaže. Strelili do týchto násypov z diaľky 50, 120, 360 a 800 metrov a výsledok pokusov bol ten samý, guľka vnikla do hĺbky 80—90 cm. Snehový násyp 1.2 m. široký guľky ani raz neprerazily. Vojenské kuchy venujú týmto pokusom veľkú pozornosť, lebo v prípade válečného ťaženia v zime braly by tieto snehové násypy veľkú rolu.

Podpálili horu. Dňa 14. t. m. ktosi podpálil v chotári mesta Klenovca ležiacu horu. Oheň na veľkom priestore zničil vysadené jedličky. Škola je značná. Kto bol podpalačom, ešte nedalo sa vypátrať.

Podivní svätí! V severoamerickom štáte Kentucky je jedna sekta, jež prívrženci nazývajú sa „originálnymi svätými.“ A skutočne je to originálna sekta: Kňaza nemajú, odbavujú pod holým nebom svoje bohoslužby, ktoré pozostávajú z tancu, spevu a hvízdania a upomínajú na náboženské tance niektorého indiánskeho kmenu. Prívrženci tejto sekty sú ináč celkom normálni ľudia. Ku každej bohoslužbe volia z pomedzi seba druhého kňaza. „Cirkevné“ obrady počnú sa všeobecným bozkávaním. Keď sa už jeden druhého dostatočne vybozkávali, posadajú si na zem a čakajú „zjavenie sa ducha.“ Zrazu jeden z nich skočí a počne spievať a za ním i všetcia ostatní. Tú istú pieseň potom i odhvízdajú, v čom už niektorí sú tak zbehlí, že ozaj umelecky vedia piskať. Konečne celé shromaždenie vyskočí, tancuje, vrieska, hvízda a podivná bohoslužba táto trvá až pokiaľ všetcia „originálni svätí“ vysilení neklesnú na zem.

Svatý otec a najbližšie konklave. Vzdor tomu, že lekári úfajú v dlhý život pápeža Leva XIII., sväté kollegium, ktoré v páde smrti pápeža bude voliť jeho nástupníka, chystá sa na ten pád, jestli by konklave, to jest shromaždenie kardinálov ku voľbe pápeža neočakávané svolané byť muselo. Sväté kollegium pozostáva z 58 kardinálov, z týchto je 30 Talianov. Počet cudzozemských kardinálov mal silnú prevahu do vymenovania kardinálov Creloniho, Tarraty, Agliardiho a Jakobiniho. Takmer všetci kardináli terajšieho kollegiumu vymenovaní boli už terajším pápežom. Z tých kardinálov, ktorí saúčastnili posledného konklave r. 1878., žije už len 5 a síce Oreglia, Ledochowsky, Parocchi, Mertela di Canossa. Oreglia, nateraz turinský kardinál-biskup bol roku 1878. najväčším odporcom voľby pápeža Leva XIII. Oreglia považuje sa teraz za „Cardinale Papabile“ t. j. kandidáta na pápežský trón, bárs je už 70 rokov starý. Druhým kandidátom je Vanuteli, ktorý má 63 rokov a považuje sa za dôvtipného diplomatu. Bol nunciom sv. stolice v Brüsseli a vo Viedni a je veľmi obľúbený vo Vatikáne. Potom spomínajú kardinála vikariusa Parocchiho, ba niektorí považujú jeho voľbu za najistejšiu. Parocchi je vysokovzdelaný muž a miluje pokoj. Taliansku priateľským, nakoľko je to u kardinálov možné, javí sa Gotti. Najradšej by ale boli videli Rimania sa stolici sv. Petra kardinála Jacobiniho, ktorý však ako 62 rokov starý nedávno zomrel. Deväťdesiatročný dr Canossa a 93ročný Mestel nemôžu byť pre vysoký ich vek zvolení. Ovšem často sa už stalo pri voľbe pápeža, že práve nikto nebol zvolený z tých kardinálov, o ktorých sa hovorilo a že voľba padla na osobu, na ktorú sa najmenej rátalo.

Zahrdúsili matku. V Berettyó-Ujfalu tamojší gazda Papp Sándor so svojou manželkou zahrdúsil svoju matku a potom ju obesil, aby svet myslel, že sa stará ženička obesila. Stará Pappová totiž požičala svojmu synovi sto zlatých, ktoré peniaze však nechceli jej vrátiť a preto nútená bola svojho syna zažalovať. Už bola aj licitácia vytknutá a syn i so ženou, v tej mienke, že tak vyhne dražbe, starú matku svoju usmrtil. Šesteročný syn jeho ale to náhodou videl a s plačom bežal k susedom povedať, že tatko a mamka obesili babku. Vrahov už chytili.

Samovražda. Dr Ján Mayer mestský hlavný fíškál v Prešorku tieto dni sa zastrelil. Mayer bol 42ročný, trpel na ťažký nervový neduh a ponevác pred dvoma rokami jeho brat zblaznel, odtedy ustavične trnul strachom, že i on potratí rozum. Dr Mayer patrila medzi tých najlepších pravotárov Prešporka, kde si ho každý vysoko ctil.

Anglickí dôstojníci v Piešťanoch. Správa piešťanských kúpeľov nabídla anglickej vláde, že desiatim v južno-africkej vojne raneným dôstojníkom zdarma povolí byt, liečenie a kúpeľ. Anglická vláda s vďakou prijala toto nabídnutie a tak o nedlho do chýrnych piešťanských kúpeľov prídu anglickí dôstojníci liečiť sa z tých neduhov, ktoré si boli zadovážili v Transváli.

Nešťastný omyl. V jednej talianskej obci vybral sa jeden rybár na lov i so svojim malým synkom. Keď dlho nechodili manželka rybárova podvečer vyšla na morský breh podívať sa či neidú. Zrazu počula od mora výkriky o pomoc. V blase zdalo sa jej že počuje svojho synka volať o pomoc a to tak účinkovalo na úbohú stvoru, že sa v žiali vrhla do mora a tam zahynula. Len keď sa otec so synkom zdraví navrátili domov, vyšiel celý nešťastný omyl na javo.

Mareoráma. Na svetovej výstave v Paríži je i jedna zvláštnosť: mareoráma, ktorá predstavuje cestu na mori. Obecenstvo vysadne si na veľkú parolod. Táto pohne sa a pomaly pláva na vlnách. Obecenstvo prekvapí prístavné mesto Marseille, odkiaľ loď vypláva na more. Rozličné obrazy, krásne vidieky rozprestierajú sa pred očami obecnstva, shromaždeného na palube. Loď pláva popri viacerých prístavných mestách. Na ceste zrazu povstane búrka. Orkán zúri, more obrovské vlny hádže a parník prevrhnutý na bok, počína tonúť. Ale víchor zrazu prestáva a parník ďalej pláva k Carihradu, kde zastane. Všetko toto je tak prevedené, že obecenstvo ani nezbadá, že loď vlastne ani nepohla sa s miesta, ale iba obrazy menily sa.

Novinárstvo amer. Spojených štátov. V amerických Spojených štátoch vychodí 19581 časopisov v anglickej reči. Nemeckých časopisov je 741, norvéško-dánskych 73, švédskych 65, španielskych 56, francúzskych 51; českých, ruských, poľských, slovenských a v iných slovanských rečiach vychodiacich časopisov je v Spoj. štátoch 88, talianskych však 25, hollanských 18, hebrejských 13, portugalských a litvánskych 5, čínskych, fínskych, maďarských 3—3, latinských, gréckych, arménskych, arabských a japonských 1—1.

Čínska kuchyňa. Európania, ktorí v dalekej Číne bývajú, sotva sa kedy radujú, jestli dostanú pozvánku k obedu, dľa zvyku a obyčaje Číncov ku ich stolu. Pri takejto príležitosti sa Číňania snažia čím zvláštnejšie jedlá na stôl postaviť. Hlavným jedlom pri každej čínskej hostine je riža, potom zemiaky, fazuľa, hrach, cibuľa, rozličné zeleniny a korene. Tieto jedlá vedia čínski kuchári na rozličný spôsob pripraviť, k čomu upotrebujú rozličné oleje, zvláštne mäso sviňačie, preto aj ten najchudobnejší obyvateľ vychová si, keď nie viac, aspoň len jedno prasiatko. Proletári, t. j. India, ktorí majetku nemajú a robia sa im ťaží, uspokojia sa s potkanovou pečienkou. Hovädzie mäso dostať zriedka kde kúpiť, toto Číňania málokedy požívajú, lebo viac osuhu im donáša rožný dobytok, keď ho pri poľnej práci upotrebujú, lež koňské mäso, jako aj mäso z ľavy sa dobre míňa v čínskych jatkách. Drúbeže Číňania dohovávajú veľmi mnoho, lebo túto pečienku majú veľmi radi. Medzi delikatesami zaujímajú žabacie stehienka prvé miesto, po týchto nasledujú rozličné plaziace sa tvory. Najslávostnejší obed je ten, keď dávajú na stôl mačaciu pečienku s rižou, alebo pečienku z malých tučných psíkov, ktorých mopskami menjeme.

Šikovný poľovník. Šikovným poľovníkom možno nazvať Karola Schreiera, zamestnaného na spoločnom revíri Gejzu Osztrólczkého, trencianskeho šóšpána a Júliusa Szalavszkého. Menovaný poľovník nedávno spozoroval na jednom zduška prázdnom pni, že sa po ňom nejaká zver driapala. Strčil palicu do pňa a tu zaslúchol vrčanie a prskanie. Hneď bol na čistom, že je tam liška. Schreier otvor pňa hneď založil kameňami, a potom odišiel pre sekeru. Sekerou prerúbal dieru u spodku pňa, chytil lišku za zadné noby, sviazal a potom vytiahnuť ju obviazal jej i nucháč, aby nemohla brýzť. Ako lišku vytiahol, počul novšie vrčanie. Siahol dnu a jedno za druhým vytiahol z pňa štyri líšcie stence. Takto ulovenú korisť s radosťou zaniesol svojim pánom. Z tohto prípadu je zjavné, že sa liška driape i na stromy, čo sa dosavď všeobecne podvracalo. Tento poľovník o niekoľko dní pozdejšie zase chytil päť malých líščeniec. Ak i naďalej bude mať Schreier také šťastie, tak očistí revír od škodlivých dravcov, ktorých tam musí byť veru hodne.

Uh. kr. Poľnohospodárske Museum. Vyzývame pozornosť našich do Budapešti cestujúcich et. čitateľov na uh. kr. Poľnohospodárske museum, zbierky ktorého poskytujú poučenie nielen poľným hospodárom, lež i všetkým tým, ktorí sa zaujímajú o poľné hospodárstvo alebo o niektoré jeho odvetvie.

V tomto museume vidno zbierky užitočných a škodlivých zvierat, predmety, stroje a nástroje patriace do oborov pestovania zelenín, zahradníctva, ovocinárstva, vinárstva, dochovávanía dobytku a drúbeže, včelárstva, hodvábnictva atď., jako i vzorky rozličnej jakovosti pôd, umelých trusov a hnojív, ďalej pamätné predmety, modelly hospodárskych stavísk, rozličné štatistické výkazy atď. atď.

Toto pre každého veľmi zaujímavé a poučné museum nachádza sa v dome VII. okr. Kerepešská-cesta č. 72. a krem pondelku a po sviatkoch nasledujúcich dňoch otvorené je denne od 9. hod. predpol. do 1. hod. popoludní a každý zdarma si ho môže obzreť. Soznamy vystavených predmetov tiež zdarma možno dostať v museume u strážnikov.

Zemepisné museum (Budapešť, Štefania-nt č. 14.) od 13. mája poďnuce otvorené je i pre veľiké obecenstvo. Tu umiestnené a nadmieru zaujímavé zbierky možno si v nedeľu a vo štvrtok od 10. hod. predpol. do 1. hod. popoludní zdarma obzreť. V ostatné dni, krem pondelku a piatku (vtedy je museum zatvorené), platí sa 1 koruna vstupného.

KU OBRÁZKU.

Kratšia cesta.

V lete neraz vidíme takýto obrázok i v skutočnosti. Práca na poli je súrna, každý okamih treba využiť k práci a v takých okolnostach sa veru nehľadí na to, ktorá cesta je lepšia, lež na to, ktorá je bližšia. Prebrodením cez potok alebo močiar neraz si usilovný človek zkráti cestu o štvrt, ba i o pol hodinu. Nuž a v lete obzvlášť mladšiemu pokoleniu takéto prebrodenie cez vodu ani nezaškodí, ba práve naopak, občerství ho telesne.

Veď i chýrny páter Kneipp po rosatej lúke kázal chodiť ľuďom chorľavistým, lebo tým sa otužuje telo proti chorobám. Vöbec chodenie boso v lete dokázalo sa byť zdravým, čo vidíme najlepšie pri cigáňoch, ktorí často i v zime chodia bosí a ani len náčhy nedostanú.

K OBVESELENIU.

K neuvereniu.

Poľovník (ktorý ešte jakživ ničoho nezastreľil): „Všetko rád verím, ale to, že v staroveku byly národy, ktoré sa živily výhradne lovom (poľovačkou), to nemôžem pochopiť.“

Nepolepšiteľná.

V lutrii stojí stará Sabína a vyberá si z kasničky čísla na sadenie. Vökol okolo idúci India ju napomenú slovami: „Ale žena, mohli by ste tie vaše peniaze radšej na inšie obrátiť a lepšie ich užít!“

Aha! *Nepýtaná rada je 36, to musím sa chytro poponáhľať vsadiť*, — uškľabuje sa baba a pebá sa pomedzi ľuďi do lutrie.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 17. mája.

V budapešianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 104, zadok 112, polievková 136, jazyk 138, obličky, ľadviny 188, čistené 380 halierov za 1 klg. — *Barančina*: predok 200, zadok 240 hlov. — *Telacina*: predok 104, zadok 112, stehno 180 hlov za 1 klg. — *Bravčovina*: 112, stehno a lopatka 120 hlov za 1 klg. — *Sunka*: pražská 180, surová 140 hlov za 1 klgr. pri kúpe najmenej 5 klgr.

Masť: Sviňská 110 hlov, loj 106 hlov, slanina ku roztopeniu 108 hlov a husacia masť 240 hlov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 170, sliepku 190, kohúta 180 hlov. Za jednu tučenú kačku 250, za tučenú mladú hus 560 hlov. — *Očistená drúbež*: kura 140, sliepka 160, kapúň 260 hlov, tohoročná hus 480 halierov (za jeden klgr. tučenej husy 130 hlov), morka za kilo 130 hlov, kačka za kus 280 hlov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 8 kusov za 40 hlov, menšie 48 kusov za 2 koruny, ku čaju 7 kusov za 40 hlov.

Ryby: Kapor 140, sumec 200, štika 140, zubáč 260, jesater 360, okúň 260 hlov za klgr. Raky: kus za 14 hlov.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 190, ku čaju 240 hlov za 1 klgr. Tvaroh 32 hlov za kilo. — Smotana 56 hlov za liter. — Pár holubov 160 hlov, divá hus —, divá kačka —, jarabica — hlov za kus. — Zajac za kus — kor. — hlov. — 1 klgr. divej svine 80 hlov, celé stehno srny 6 kor. — Zemiaky nové 26 hlov za klgr.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
kor.	27.80	26.40	25.00	24.00	23.40	21.50
číslo:	6	7	7½	8		
kor.	19.80	16.80	15.20	11.20		

Pšeničné otruby drobné po kor. 9.20, hrubé po 9.20.

Zeleniny: Zemiaky ružiaky kor. 2.80—3.60, žlté

kor. 4.00—4.20, rožky kor. 7.00—7.20, biele kor. 2.80—3.00 za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) za kus 30 hl. kor. — *Cibuľa* kor. 5.00—8.40 m. c. *Zeler* 100 kusov — — *Nové uhorky:* za kus 50 halierov.

Strova: *Hrach* nový liter 60 hal., čistený starý 18—30 hal. za liter. *Sošovica:* domáca 16—24 za klgr. *Riža* 20 hlov za kilo. *Zelená fazuľa nová* 4 kor. za klgr.

Chlieb: miestny od pekára biely 26—30 hlov, čierny 20—22 hlov za kilogrammu.

Najväčšia dielňa na kosy!

Najväčšia dielňa na kosy!

Najväčšia dielňa sveta na kosy! Vyznačená na mnohých výstavách jako aj na výstave lanskej v Londýne

so zlatým peniazom a čestným vysvedčením, je — Sohrova Sväto-Antonská fabrika na strieborno-ocel'ové kosy

JOZEFA SOHRA v Somogy-Szill-e.

Fabrika 100 korún vyplatí tomu, kto vie preukázať „Sohr Sväto-Antonskú“ kosu z daktorej inej fabriky.

200 korún vyplatí tomu, kto z pomedzi 100 „Sohr Sväto-Antonských“ vie preukázať päť zlých kôs.

Kto úplne spoľahlivú a dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od výšspomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý ona hocomu na žiadosť darmo a vyplatene zašle. Fabrika garantuje v každom ohľade za svoje výrobky, a nezodpovedajúce kusy budú s ochotou zamenené. Pri

Ochranná známka

objednávke 5 kusov poštové trovy platí fabrika, pri 10 kusoch okrem poštových trov, ešte aj jednu kosu zdarma pridá. — Shromaždiťom výhody! — Viac tisíc poďakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu.

Ceny Sv.-Antonskej kosy sú: 65 70 75 80 85 90 95 100 cm. dlhé — 75 1— 1.05 1.10 1.15 1.20 1.25 1.30 zl.

Amergausky brúsiaci kameň pre kosu najlepš. 1 kus 50 hal. 10 kusov 4 kor. „Triumph“ Strieborná-ocel'ové náčinie ku nakutiu. Kladivko a penka 1 kor. 70 hal.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Budapešťianska bursa s úradným značením cien dňa 18. mája.

Obilie	Jakoť dla hekt.	Za 50 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.	Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.
		od	do						
Pšenica banátska	75—81	kor. 7.35	kor. 8.05	Státny dlh. (Za každých 100 korún)			Prvá uhor. poisť. spol.	5250—	5150—
" pešťianska	75—81	7.25	8.10	Uhorská zlatá renta 4%	97.40	97.80	Pešt. uh. kupec. b.	2685	2700
" stoinobelebradská	75—81	7.45	8.20	" korunová renta 4%	92.00	92.50	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa	16000	16100
Raž (žito)	70—72	6.40	6.90	Uhorské regálové úpisý 4½%	97.75	98.75	Šalgó-tarjána b. na uhlie	640.00	642.00
Jačmeň na krm	60—62	5.90	6.10	" premiové úpisý	161.00	162.00	Záložné listy		
" na pátku	62—64	5.60	5.80	Uhorská tisso-segedínska po- žička 4%	138.25	139.75	Uhorského pozem. úverového ústavu 4%	93.50	94.50
" na várku	64—66	—	—	Uhorská tel. požička 4½% v sl. vyvážkové úpisý 4%	191.00	192.00	Uhorského úver. záložného ústavu 4½%	98.00	99.00
Ovos	89—41	5.10	5.65	Spoločná požička v bež. penia- soch 4½%	92.25	93.25	Uh. úver. ústavu s prémieu 4%	115.00	117.00
Kukurica	—	5.50	5.65	Žreby			Peniaze		
Proso	—	5.00	5.30	Spolku „Jó ziv“	6.25	6.75	Cisársky dukát	11.25	11.45
Repica	—	12.50	13.05	Uhorského „Červeného kríža“	19.90	20.00	Dvadsať-frankovník	19.25	19.50
Datelínové semá, luc.	—	—	—	Rakúskeho	41.25	42.25	Nemecká ríšska marka	118.00	118.50
" červené	—	—	—	Bazilika	12.25	13.25	Striebro		
8vinská masť pešťianska	—	56.50	57.50						
" vidiecka	—	—	—						

Kassa - Oderberg.							Oderberg - Kassa.								
Stanice	triedy	rychlo vlak		osob. vlak		osob. vlak	Stanice	triedy	rychlo vlak		osob. vlak		osob. vlak		
		I-III.	I-II.	I-III.	I-III.				I-III.	I-II.	I-III.	I-III.			
Kassa	ind.	9:00	4:31	6:22	7:00	1:12	4:00	Oderberg	ind.	1:15	5:06	10:55	11:35	5:50	8:25
Tihany ōrh.	•	*9:08	—	—	*7:07	—	—	Karwin	•	1:40	5:36	11:20	12:05	6:17	9:08
Sz. István mh.	•	*9:18	—	6:25	7:17	—	4:15	Teschen	•	1:57	6:03	11:41	12:28	6:39	9:47
Terebō ōrh.	•	*9:26	—	—	*7:24	—	—	Trzynietz	•	2:14	6:25	12:00	12:50	7:00	10:10
Abos	•	9:20	4:54	6:45	7:28	1:33	4:27	Jablunka	•	2:30	6:48	12:18	1:09	7:20	10:36
Nagy-Ladna ōrh.	ind.	*9:58	—	—	*7:48	—	*4:44	Csacza	ind.	3:11	7:48	1:01	1:48	8:00	—
Kis-Ladna	•	10:05	—	7:02	7:55	—	4:51	Krasznō	•	*3:24	8:02	—	2:02	8:16	—
Ō-Ruzs. ōrh.	•	*10:15	—	—	*8:00	—	*4:56	Ochodnicza ōrh.	•	—	*8:08	—	*2:08	*8:22	—
Hamor mh.	•	10:23	—	7:15	*8:11	—	5:09	Kiszuczca-Ujhely	•	3:36	8:15	1:29	2:17	8:29	—
Phōnixhuta mg.	•	10:35	—	—	*8:23	—	*5:21	Zsolna	•	3:49	8:29	1:42	2:30	8:42	—
Margitfalu	•	10:39	5:31	7:27	8:27	2:17	5:25	Varna	ind.	4:19	8:50	*2:11	3:00	9:08	—
Istvánhuta	ind.	10:54	—	7:42	8:43	2:29	5:41	Sztrecsnō mh.	•	*4:24	*8:55	—	*3:05	*9:14	mies. v.
Kluknō ōrh.	•	*10:58	—	—	*8:47	—	*5:45	Ruttka	•	4:38	9:08	2:25	3:18	9:30	10:58
Krompach	•	11:10	5:48	7:51	8:54	2:38	5:53	Szucsany	ind.	5:00	9:27	*2:48	3:41	—	11:08
Szepes-Olaszi	•	11:21	5:57	8:00	9:05	2:47	6:04	Turán	•	5:08	9:34	—	3:48	—	11:17
Oleznō ōrh.	ind.	*11:30	—	—	*9:13	—	*6:13	Suttō ōrh.	•	*5:14	*9:40	—	*3:54	mies. v.	*11:24
Haraszt mh.	•	*11:37	—	—	*9:20	—	*6:20	Kralován	•	5:22	9:48	3:05	4:02	7:30	11:34
Márkusfalva	•	11:47	6:15	8:20	9:30	3:06	6:31	Sztankován ōrh.	ind.	*5:31	*9:55	—	*4:11	*7:35	11:41
Iglō	•	12:00	6:26	8:31	9:43	3:17	6:44	Fenyōháza	•	5:36	10:00	*3:13	4:16	7:42	11:47
Szepes-Sōm. ōrh.	ind.	*12:17	—	—	*10:12	—	*7:11	Gombás mh.	•	*5:41	*10:05	—	*4:21	*7:50	*11:53
Hadusfalu ōrh.	•	*12:23	—	—	*10:30	—	*7:20	Hrboltō ōrh.	•	5:47	*10:11	—	*4:27	*7:59	12:01
Káposztafalu	•	12:35	—	9:00	10:36	3:36	7:35	Rōzsah. fonōgyár	•	5:52	10:16	—	4:33	8:06	*12:07
Schavnyik ōrh.	•	*12:40	—	—	*10:43	—	7:40	Rōzsahegy	•	6:00	10:24	3:28	4:41	8:16	12:17
Gánōcz mh.	•	*12:52	—	9:16	11:00	—	7:53	Liszkfalu ōrh.	ind.	*6:05	*10:29	—	*4:46	*8:23	*12:23
Szepes-Szombat ōrh.	•	*12:57	—	—	*11:06	—	*7:57	Liptō-Tepia	•	6:12	10:36	*3:37	4:53	8:33	12:32
Poprad-Felka	•	1:00	7:03	9:21	11:10	3:54	8:00	Kis-Olaszi mh.	•	6:18	10:42	—	4:59	8:41	*12:39
Poprad-Felka	ind.	—	7:13	9:33	11:40	4:10	8:12	Liptō-Tarnōcz mh.	•	6:27	10:51	—	5:08	8:52	*12:50
Batizfalu	•	—	—	9:48	—	4:21	8:22	Liptō Szt.-Miklōs	•	6:33	10:57	3:53	5:14	9:00	12:58
Lucsivna fŀrdō mg.	•	—	*7:27	*9:50	11:57	*4:29	*8:29	Okolicsnō ōrh.	ind.	6:49	*11:13	—	*5:30	—	—
Csorba	•	—	7:40	10:05	12:13	4:43	8:44	Szt.-I.-Pottornya mh.	•	6:55	11:19	—	5:36	—	—
Vágfalva	ind.	—	—	10:17	—	5:01	8:57	Liptō-Ujvár.	•	7:02	11:26	4:12	5:43	—	—
Vychodna	•	—	—	10:27	—	5:13	9:07	Király-Lehota mh.	•	7:10	11:33	—	5:51	—	—
Király-Lehota mh.	•	—	—	10:43	—	5:31	9:24	Vychodna	•	7:28	11:50	—	6:09	—	—
Liptō-Ujvár.	•	—	—	10:51	12:47	5:42	9:32	Vágfalva	•	7:39	12:01	—	6:21	—	—
Sz.-I.-Pottornya mg.	•	—	—	10:56	—	5:48	9:37	Csorba	•	7:50	12:12	4:48	6:33	9:00	—
Okolicsnō ōrh.	ind.	1-III.	1-III.	*11:00	—	5:53	9:42	Lucsivna fŀrdō mg.	ind.	8:03	*12:28	*4:59	6:45	*9:12	—
Liptō Szt.-Miklōs	•	3:25	7:45	11:06	1:00	6:00	9:48	Batizfalu	•	8:11	12:36	—	6:53	—	osobny vlak
Liptō-Tarnōcz mh.	ind.	*8:33	7:54	11:23	—	6:19	10:01	Poprad-Felka	•	8:20	12:45	5:15	7:02	9:28	—
Kis-Olaszi mh.	•	*8:43	8:04	11:32	—	6:28	10:10	Poprad-Felka	ind.	8:34	1:03	5:40	7:14	9:50	3:40
Liptō-Tepia	•	8:51	8:11	11:38	*1:18	6:34	*10:16	Szepes-Szombat ōr.	•	*8:37	—	*5:43	—	—	*8:43
Liszkfalu ōrh.	•	*8:59	*8:19	*11:44	—	*6:40	*10:22	Gánōcz mh.	•	8:43	—	5:49	7:22	—	*8:48
Rōzsahegy	•	4:10	8:30	11:53	1:28	6:50	10:31	Schavnyik ōrh.	•	8:55	—	*6:00	—	—	*4:00
Rōzsah. fonōgyár	ind.	*4:14	8:36	11:57	—	6:54	10:35	Káposztafalu	•	9:01	1:21	6:07	7:36	—	4:06
Hrboltō ōrh.	•	*4:20	*8:43	*12:02	—	*6:59	—	Hadusfalu ōrh.	•	*9:11	—	*6:18	—	—	*4:17
Gombás mh.	•	*4:28	*8:51	*12:09	—	*7:06	*10:44	Szepes-Sŀmegh ōrh.	•	*9:19	—	*6:25	—	—	*4:23
Fenyōháza	•	4:36	8:59	12:15	*1:43	7:12	*10:50	Iglō	•	9:24	1:37	6:30	7:52	10:25	4:28
Sztankován ōrh.	•	4:40	*9:04	*12:19	—	*7:16	*10:54	Márkusfalva	ind.	9:57	1:52	7:01	8:17	*10:41	4:49
Kralován	•	4:45	9:10	12:23	1:49	7:21	10:58	Haraszt mh.	•	*10:04	—	*7:10	—	—	*4:58
Suttō ōrh.	ind.	*5:00	—	*12:35	—	*7:33	*11:10	Oleznō ōrh.	•	*10:10	—	*7:18	—	—	*5:05
Turán	•	5:09	—	12:42	—	7:40	11:17	Szepes-Olaszi	•	10:16	2:09	7:26	8:35	10:58	5:12
Szucsany	•	5:16	—	12:48	*2:06	7:46	11:24	Krompach	ind.	10:29	2:20	7:42	8:48	11:09	5:25
Ruttka	•	5:25	—	12:54	2:12	7:53	11:30	Kluknō ōrh.	•	*10:35	—	*7:49	—	—	*5:31
Sztrecsnō mh.	ind.	—	—	—	*1:25	*8:36	*11:56	Istvánhuta	•	10:40	2:29	7:55	8:57	—	5:42
Varna	•	—	—	—	1:31	*2:40	8:44	Margitfalu	•	10:49	2:39	8:05	9:06	11:26	5:52
Zsolna	•	7:10	—	—	1:40	2:49	8:55	Phōnixhuta mh.	ind.	*10:55	—	*8:15	—	—	*5:58
Kiszuczca-Ujhely	•	—	—	—	2:17	3:18	9:35	Hamor mh.	•	*11:06	—	8:29	9:21	—	6:10
Ochodnicza ōrh.	•	—	—	—	*2:23	—	*9:41	Ō-Ruzsin ōrh.	•	*11:16	—	8:41	—	—	*6:20
Krasznō	•	—	—	—	2:30	—	9:49	Kis-Ladna	•	11:21	—	8:49	9:34	—	6:26
Csacza	•	7:46	—	2:43	3:42	10:03	1:04	Nagy-Ladna ōrh.	•	*11:26	—	*8:56	—	—	*6:33
Jablunka	•	—	11:10	3:16	4:14	10:44	1:38	Abos	•	11:36	3:18	9:10	9:46	12:05	6:44
Trzynietz	•	—	11:55	3:33	4:30	11:09	1:54	Terebō ōrh.	ind.	—	—	*9:35	—	—	*7:07
Teschen	•	8:46	12:15	3:49	4:40	11:21	2:04	Szt.-István mh.	•	11:48	—	9:43	10:06	—	7:17
Karwin	•	—	1:04	4:17	5:02	11:58	2:24	Tihany ōrh.	•	—	—	*9:52	—	—	*7:25
Oderberg	•	9:28	1:48	4:45	5:25	12:32	2:49	Kassa	•	12:00	3:45	10:00	10:20	12:27	7:32

Kralován - Turdossin - Szuchahora.					Szuchahora - Turdossin - Kralován.									
Stanice	mies. v.		Stanice	mies. v.		Stanice	mies. v.		Stanice	mies. v.				
	I-III.	I-III.		I-III.	I-III.		I-III.	I-III.		I-III.	I-III.			
Kralován	in	10:15	Arvaváralja	er	11:50	6:12	Szuchahora	er	7:30	Medzibrogy	in	*10:25	*6:10	
Párnicza	•	10:32	Dihha	in	12:24	6:47	Ljeszek	in	8:10	Bezine ōrh.	•	*10:35	*6:25	
Isztebne mh.	•	10:41	Kriva ōrh.	•	*12:38	*7:01	Trsztena	•	8:30	3:07	Trsztena	•	10:46	6:37
Nagyfalu	•	10:50	Podbjel	•	12:47	7:10	Turdossin	•	8:51	3:34	Alsō-Kubin	in	11:03	6:42
N.-Biszterecz	•	*10:57	Nizsna ōrh.	•	12:59	7:22	Nizsna ōrh.	•	9:09	3:52	N.-Biszterecz	•	*11:08	6:47
Alsō Kubin	er	11:02	Turdossin	•	1:22	7:42	Podbjel	•	9:21	4:07	Nagyfalu	•	11:17	6:57
Bezine ōrh.	in	11:14	Trsztena	•	1:44	8:01	Kriva ōrh.	•	*9:27	*4:14	Isztebne mh.	•	11:25	6:58
Medzibrogy	•	*11:35	Szuchahora	er	2:00	8:21	Dihha	•	9:50	4:37	Párnicza	•	11:38	6:58
						9:00	Arvaváralja	er	10:15	5:06	Kralován	•	12:02	7:30

Hrubé čísla značia ōbne hodiny. * Podmienene vlak zastane

Tlaďou cis. a kráľ. dvornej knihtařiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.